

- складність уніфікації методик обліку через різноманітність агровиробничих систем;
- недостатня цифрова інфраструктура у регіонах із низьким рівнем технологічного розвитку.

Однак перспектива цифровізації агросектору, включаючи застосування технологій штучного інтелекту, автоматизованого аналізу даних і блокчейн-рішень, сприяє поступовій мінімізації цих бар'єрів.

Таким чином, цифрові платформи для моніторингу вуглецевих викидів становлять основу для впровадження інноваційних облікових технологій, здатних забезпечити економічну та екологічну сталість агробізнесу. Їх використання дозволяє не лише відповідати сучасним викликам екологізації, але й створює нові можливості для оптимізації ресурсів і підвищення ефективності управлінських процесів. У довгостроковій перспективі такі платформи стануть невід'ємним компонентом систем економічної безпеки в аграрній сфері, формуючи основу для переходу до екологічно свідомого бізнесу.

Список використаних джерел

1. The European Green Deal / European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (дата звернення 28.11.2024).
2. Богдан С. В. Економічна безпека агробізнесу в умовах зеленого курсу та цифрової трансформації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 1 (10). С. 129-136.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ АУДИТУ

Бондаренко К. Є.

здобувач 4ІЕМ_K

Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

Єременко Д. В.

д.е.н., професор кафедри економіки і бізнесу

Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

Сучасний етап розвитку підприємств характеризується зростанням кількості та складності господарських операцій. Тому необхідність використання аудитором комп'ютерних методів обробки числових даних як в ході перевірки, так і при виконанні аналітичних процедур є актуальною. Автоматизована обробка дозволяє виявляти важливі тенденції в діяльності підприємства, відхилення і диспропорції показників, більш ефективно планувати і проводити сам процес аудиторської перевірки.

Серед вітчизняних науковців та практиків, які присвятили свої праці проблемам автоматизації аудиту, слід відзначити: Болдуєва М. В., Сапоговську О. В., Гаденко А. Д., Кислу Т.Г., Король Г.О. та інших. Узагальнення опублікованих робіт дає підстави стверджувати, що питання стосовно автоматизації аудиту досліджені в Україні недостатньо. Тому вивчення проблем автоматизації аудиту є актуальним та своєчасним.

В умовах науково-технічного прогресу організація процесу обліку на більшості українських підприємств здійснюється з використанням інформаційних систем, проте в аудиторській діяльності відсутні чітко модифіковані технології. Це негативно впливає на якість наданих аудиторських послуг, оскільки аудитор має регламентований термін для аналізу значного обсягу інформації і формулювання на її основі адекватних висновків.

Сьогодні у ході аудиторських перевірок за допомогою комп'ютерної техніки вирішуються такі завдання: у інформаційному обслуговуванні – прискорення процесів отримання та обробки

інформації з баз даних клієнта, документальна обробка інформації, отриманої аудитором в ході перевірки; у методичному обслуговуванні – розробка аналітичних електронних таблиць, створення прикладних аудиторських програм, прискорення застосування аудиторських процедур; у вирішенні інших завдань – використання можливостей редагування текстів і електронних таблиць, створення баз даних і т.п. [1].

Достатньо вагомим для автоматизації аудиту є наявність у аудиторських компаній інформації про системи автоматизації, призначених для аудиторської діяльності. В Україні ринок аудиторського програмного забезпечення тільки починає розвиватися. Серед спеціалізованого аудиторського програмного забезпечення, яке представляє собою завершені програмні продукти для продажу, можна назвати лише п'ять таких, а саме: програмний продукт „Асистент Аудитора” (розробник фірма „Сервіс-аудит”), програмний продукт „Помощник аудитора” (фірма „Гольдберг-аудит”), програмний продукт „Abacus Professional”, програмний комплекс „ЕкспрессАудит: ПРОФ” та програмний продукт „IT Audit: Аудитор” (КСБ „Мастер-Софт”) [2].

На сьогодні аудиторські фірми розробили і використовують спеціальні інформаційні системи, орієнтовані на внутрішню регламентацію аудиторської діяльності із застосуванням внутрішньофірмових стандартів. Прикладами таких програм є системи провідних аудиторських фірм, таких як KPMG, яка використовує програму Vector 6, Pricewaterhouse Coopers із системою My Client та Deloitte & Touche, спеціальною інформаційною системою якої є Audit System/2. Система Audit System/2 (AS/2), наприклад, поєднує можливості текстового і табличного редакторів і програми для складання оборотно-сальдової відомості. Вона призначена для полегшення комплексної підготовки робочої документації і звітності та проведення їх консолідації [3, с.21].

Досі в Україні не було програмного забезпечення власної розробки. Зараз з'явилась українська аудиторська програма «Івахненко & Катеньов Аудит». Її особливістю є двоступеневе перенесення облікових даних. Спочатку дані з бухгалтерської системи перевіряються на предмет їх цілісності. Після конвертації даних із формату «1С:Бухгалтерія» або іншої бухгалтерської програми вони переносяться у проміжні бази даних. Облікова інформація в них зберігається в спеціально розробленому форматі, який побудований із урахуванням специфікації XBRL - eXtended Business Reporting Language. XBRL - це спеціально розроблений стандарт, створений консорціумом, до якого входять найбільші як аудиторські фірми, так і розробники програмного забезпечення. Призначення стандарту XBRL - універсалізувати обмін даними між програмним забезпеченням різних виробників та спростити подання фінансової інформації. Програма орієнтована на окрему специфікацію в межах XBRL-, - XBRL GL (General Ledger - Головна книга), спеціально розроблену для опису бухгалтерських записів. Після цього виправлені та стандартизовані дані переносять до власне аудиторської програми для наступного аналізу. Це дало змогу формалізувати процес перенесення даних та підвищити його надійність [4].

Таким чином, застосування комп'ютерів суттєво впливає на здійснення контролю та аудиторських процедур. Однак слід мати на увазі, що контрольні функції є такими, які найважче автоматизувати. І тут аудиторам не слід відокремлювати фінансовий облік і аудит від нагляду за інформаційними системами, що генерують дані.

Хоча ніяке програмне забезпечення і не замінить самого аудитора, використовувати можливості спеціалізованого програмного забезпечення не тільки можна, але й просто необхідно. Причинами затримки розвитку ринку інформаційних технологій аудиторської діяльності в Україні є такі:

– загальногалузеві причини: недостатній рівень розвитку аудиторського ринку; специфіка аудиторської діяльності, що полягає в неможливості повної формалізації процесу аудиту, необхідності формування професійного судження; низький рівень комп'ютерної грамотності

користувачів [5]. Для вирішення впливу цих факторів необхідно вивчати ринок програмних продуктів з автоматизації аудиту та можливості цих програм, які дозволять аудиторським фірмам визначити необхідність та можливість їх упровадження у свою діяльність;

– фінансові фактори: збільшуються вимоги до рівня кваліфікації персоналу, необхідність додаткових витрат на навчання; розробка аудиторського програмного забезпечення є досить копітким процесом, який, до того ж, потребує значних фінансових витрат. Збільшення частки витрат на розробку, впровадження інформаційних технологій та навчання персоналу є обов'язковою передумовою успіху проектів з автоматизації аудиту;

– організаційні фактори: постає потреба в інформаційній безпеці підприємства; обмежений доступ до певних інформаційних ресурсів підприємства; відсутність чіткого розподілу обов'язків між працівниками. Шляхи зменшення впливу згаданих факторів: використовувати для обмеження у доступі паролі; необхідне чітке розмежування функцій та обов'язків між працівниками на підприємстві, одночасна робота в одній інформаційній системі одразу декількох користувачів можуть призвести до проблем з визначенням винних осіб і притягненням їх до відповідальності; довести до відома господарюючого суб'єкта про необхідність доступу до таких ресурсів;

– технологічні фактори: виникнення непередбачених програмних помилок, збоїв, загроза знищення інформації; виїзний характер роботи аудиторів; застосування клієнтами різного програмного забезпечення; різна галузева спеціалізація клієнтів аудиторських фірм [6].

Складність вирішення перерахованих проблем за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення полягає в тому, що забезпечення доступу до інформаційно-довідкових систем зовсім не рівнозначно систематизації нормативної інформації, необхідної аудитору для перевірки. Йому потрібна спеціалізована система, збірка інформації в яку повинна проводитися фахівцями-методологами і яка потребує безперервної актуалізації. Сьогодні такої інформаційної системи на українському ринку поки не існує. Проте є передумови для того, щоб аудиторська робота була автоматизована до максимуму. Посилення конкуренції в аудиторсько-консалтинговому бізнесі змушує компанії знаходити нові шляхи підвищення ефективності діяльності, якості надаваних послуг за допомогою застосування спеціалізованих програмних засобів.

Таким чином, використання програмного продукту для аудиту може полегшити роботу аудитору і вирішити більшість завдань, які перед ним постають. Отже, за останній час у нашій країні з'явилося п'ять програмних продуктів, які дають можливість тією чи іншою мірою автоматизувати аудит. Аудитору ці програмні продукти допомагають: автоматизувати всі рутинні операції при перевірці; суттєво знизити трудомісткість; знизити вірогідність помилки; скоротити термін проведення аудиту. Таким чином, науково обґрунтована автоматизація аудиту дозволить значно підвищити якість роботи аудитора.

Список використаних джерел

1. Пантелєєв В. П. Деякі питання організації роботи внутрішнього и зовнішнього аудиту в комерційному банку в умів застосування інформаційних технологій. *Аудитор України*. 2007. № 3. С. 25.
2. Режим доступу: rusnauka.com (дата звернення 01.12.2024).
3. Івахненко С. В. Автоматизація аудиту в Україні та світі: підходи і програмне забезпечення. *Аудитор України*. 2007. № 3. С. 21.
4. Івахненко С. В. Аудиторське програмне забезпечення для аналізу даних: перший український досвід. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2006. № 10. С. 38-44.
5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Ч. 1 / пер. з англ. Київ: МФБ, АПУ, 2010. 842 с.

6. Проблеми автоматизації аудиту. Режим доступу: bissec.ks.ua (дата звернення 01.12.2024).

7. Єременко Д. В., Єременко Л. В. Вплив цифрової економіки на інституційне середовище *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2024. № 1(50). С. 18-26.

8. Трусова Н. В., Єременко Д. В. Цифровізація інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів бізнесу в мережевій ІТ-системі *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2022. № 1(45). С.104-114.

СТАЛИЙ МАРКЕТИНГ У ТУРИСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, СОЦІАЛЬНІ ІНІЦІАТИВИ ТА ЕКОНОМІЧНА СТІЙКІСТЬ

Бордюжа С. О.

*здобувач третього (освітньо-наукового) рівня освіти спеціальності «Маркетинг»
Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного*

Сучасна туристична галузь стикається з численними викликами, серед яких глобальні зміни клімату, необхідність збереження природних ресурсів і зростаючі вимоги суспільства до соціальної відповідальності бізнесу [1]. У цьому аспекті сталий маркетинг набуває все більшої актуальності для підприємств, що прагнуть створити довгострокову цінність, інтегруючи екологічну відповідальність, соціальні ініціативи та економічну стійкість.

Сталий маркетинг у туристичній діяльності передбачає впровадження підходів, які забезпечують гармонічний баланс між економічними, соціальними та екологічними аспектами. Цей підхід включає три основні компоненти:

- екологічна відповідальність – реалізація практик, що мінімізують негативний вплив на навколишнє середовище;
- соціальні ініціативи – підтримка розвитку місцевих спільнот і культурної взаємодії;
- економічна стійкість – забезпечення фінансової стабільності підприємств і довгострокового зростання регіону.

Ці складові формують основу сталого маркетингу, дозволяючи підприємствам досягати не лише комерційних, а й соціальних та екологічних цілей.

Екологічна відповідальність є центральним елементом сталого маркетингу. Туристичні підприємства все частіше впроваджують «зелені» технології, які допомагають зменшити викиди вуглецю, а також скоротити споживання води та енергії. Наприклад, сучасні готелі використовують енергозберігаючі системи освітлення, програми повторного використання рушників і встановлюють сонячні панелі для енергозабезпечення. Важливим аспектом є також популяризація еко-туризму, спрямованого на збереження природних ресурсів. Організація екскурсій до заповідників та національних парків, з акцентом на навчання туристів про важливість збереження біорізноманіття, сприяє підвищенню екологічної свідомості. Багато туристичних підприємств також проводять акції з прибирання територій, залучаючи до цього як туристів, так і місцевих жителів.

Соціальна відповідальність туристичних підприємств включає участь у розвитку місцевих громад. Туризм сприяє створенню робочих місць, розвитку виробництва та культурної інфраструктури. Так у багатьох регіонах туристичні підприємства підтримують місцевих крафтових виробників, сприяючи продажу їхніх виробів туристам. Це не лише підвищує рівень доходів місцевих жителів, а й зберігає культурну спадщину території.

Освітні програми для населення, які готують їх до роботи в туристичній сфері, є ще одним важливим напрямком соціальної відповідальності. У деяких країнах організовуються тренінги